

מהו אישור שפיטה ממח"ש ובאילו מקרים הוא נדרש?

לא אחת מתגלעים עימותים בין שוטרים לאזרחים הגולשים לאלימות של ממש. במצב שכזה, האזרח עלול למצוא עצמו חשוד בעבירות אלימות נגד שוטרים. אולם, פתיחה בהליך פלילי נגד אזרח מבלי לבדוק את טענותיו על התנהגותו האלימה לכאורה של השוטר, עלולה להוביל לפגיעה בעיקרון השוויון, ולכך שהאזרח יואשם בדבר שייתכן והוא לאו דווקא אחראי לו. בשל כך, בכל מקרה של תלונות הדדיות על אלימות בין שוטר ואזרח מופעל ממח"ש "נוהל אישור שפיטה" לפיו על מח"ש והמשטרה לעכב את הטיפול בתיק נגד האזרח עד לבירור התלונה נגד השוטר. עו"ד אסף דוק מסביר מהו אישור שפיטה ממח"ש וכיצד הוא פועל.

אלימות כנגד שוטרים היא עבירה חמורה, אמנם לא פעם האלימות שהמשטרה טוענת שאזרח נקט בה, היא תולדה של אלימות שהופנתה כלפיו, או לחלופין בכלל לא התקיימה. בידי המשטרה כוח רב, והחשש הוא משימוש לרעה בכוח הזה. בשל כך, נוצרה [הנחיה מספר 2.18 של פרקליט המדינה](#) ("מדיניות התביעה בתיקי חקירה בהם חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד שוטר"), אשר קובעת כי במצב בו קיימת כוונה לשפוט אזרח בגין נקיטת אלימות כנגד שוטר, יש לבדוק קודם את טענותיו במסגרת נוהל "אישור שפיטה ממח"ש".

בהתאם להנחיה, במצב שבו יש כוונה להגיש כתב אישום כנגד אזרח בגין תקיפת שוטר או עבירה דומה, והאזרח מתלונן מנגד על אלימות שהופנתה כלפיו על ידי השוטר, מח"ש יבדוק את טענותיו, תוך איסוף כל החומר הקשור לאירוע, ולבסוף תחליט האם טענותיו של האזרח מוצדקות, או לא. תכלית ההנחיה היא לאפשר תיאום בין רשויות האכיפה ולמנוע מצב שבו ביחס לאותו אירוע יתנהלו שני הליכים מקבילים ברשויות אכיפה שונות, מצב העלול להסתיים בדיבור של שני הרשויות בשני קולות, ובהמשך אף עלול להביא להחלטות שיפוטיות סותרות.

רק במידה ומח"ש תגיע למסקנה שלא התקיים שימוש בכוח בלתי מוצדק על ידי השוטר, יהיה ניתן להגיש [כתב אישום](#) כנגד האזרח בגין עבירות נגד שוטרים, כגון: [תקיפת שוטר](#), [הכשלת שוטר בעת מילוי תפקידו](#), [הפרעה לשוטר במילוי תפקידו](#), [העלבת שוטר](#), [איום על שוטר](#) ועוד. קבלת אישור שפיטה ממח"ש טרם הגשת כתב אישום, היא חיונית, בכדי להגן על אזרחים שמצאו עצמם סובלים מבריונות של שוטרים שלא בצדק ולבסוף אף מואשמים בעבירות כלפיהם על לא עוול בכפם.

ניסחה זאת היטב כבוד השופטת תדמור זמיר כאשר ביטלה כתב אישום שהוגש כנגד אדם שהואשם בהפרעה לשוטר במילוי תפקידו, אמנם לטענתו השוטר הוא זה שתקף אותו ראשון: "חקירה של אירוע שבו קיימות טענות הדדיות לאלימות, מבלי לבחון את הטענות של אחד הצדדים, הינה חד צדדית, וספק אם ניתן בכלל לכנות חקירה שכזו - חקירה. הפגם (של אי בדיקת הטענות של האזרח), הוא לא פגם טכני, אלא פגם אשר יש בו פוטנציאל לפגיעה מהותית בהגנת הנאשם."

האם ניתן להגיש כתב אישום כנגד אזרח ללא קבלת "אישור שפיטה"?

מצב שבו מוגש כתב אישום כנגד אזרח מבלי לבדוק את טענותיו על [אלימות מצד המשטרה](#), הוא בעייתי ביותר. שכן יש במצב שכזה לעודד את המשטרה להשתמש בכוחה לרעה, מבלי לתת את הדין על כך. יחד עם זאת, היעדר אישור שפיטה ממח"ש לא מביא לביטולו של ההליך הפלילי באופן אוטומטי.

במקרה שבו הוגש כתב אישום שכזה, על בית המשפט לשאול [מספר שאלות](#), כגון: מדוע תלונת האזרח לא נחקרה והאם לנאשם עצמו היה חלק בכך, או שמא הדבר נעוץ במחדל של הרשויות? עד כמה התלונה משמעותית? האם מדובר בתלונה על אלימות חמורה מצד השוטר שיש בה כדי לערער על האפשרות להגיש כתב אישום, או שמא בתלונה אוטורית כגון "דיבור לא יפה" של השוטר, שנראה שנטענה על ידי החשוד רק

כדי להתחמק מההליך הפלילי? האם קיימים סימנים מעידים (כגון חבלות), עדויות או ראיות אחרות אשר יש בהם כדי לחזק את האמונה שתלונתו מוצדקת?

בהינתן ובית המשפט אכן מגיע למסקנה שאי קבלת אישור שפיטה עלול להוביל לפגיעה בנאשם, ולהגשת כתב אישום כנגדו מבלי שנבחנו טענותיו באופן מעמיק ורציני, בסמכותו לקבוע שיש להעביר קודם את עניינו של הנאשם לבדיקת מח"ש, טרם ניהול המשפט נגדו, ובמקרים חריפים - אף להורות על [ביטול כתב האישום](#) במצבים בהם המשך ניהול ההליך עלול להוביל לפגיעה חריפה בתחושת ההגינות והצדק, בהקשר זה קראו עוד על [טענת הגנה מן הצדק](#).

אישור שפיטה ממח"ש בראי הפסיקה

דוגמה לחשיבות שמייחס בית המשפט לקבלת אישור שפיטה טרם הגשת כתב אישום בגין עבירות כנגד שוטרים, ניתן לראות בכתב אישום משנת 2012 שבוטל על ידי בית המשפט השלום ברמלה. בכתב האישום מתואר ששטר דפק לפנות בוקר על דלת של משאית חונה, תוך שהוא מבקש מהנהג לצאת. הנהג החל לנסוע, השטר רץ אחרי המשאית הנוסעת, כשהוא דורש מהנהג לעצור ולעבור בדיקות אלכוהול. מצד המשטרה נטען שהנהג סירב לכך ותקף את השטר. מנגד, הנהג התלונן למח"ש וטען שהשטר הפיל אותו והכה אותו, תוך שהוא מציג תיעוד רפואי לחבלות שהוא סובל מהם. לאחר בדיקה של מח"ש נמצא שהשטר לא עבר כל עבירה. כבוד השופטת רבקה גלט ביקרה את החלטת מח"ש שלא נעשתה עבירה, תוך שהיא מציינת שלא קיימות שום ראיות היכולות להצביע על חוסר עניין לציבור או לכך שהשטר חף מפשע. אי לכך, לדברי כבוד השופטת: "הדבר מעורר תחושה חזקה של חוסר צדק עד כדי מסקנה שא אפשר להמשיך את ההליך הפלילי." בכך, כבוד השופטת רבקה גלט פסקה שיש לבטל את כתב האישום שהוגש כנגד האזרח. דוגמה זו ממחישה את החשיבות שבית המשפט מייחס לבדיקה יסודית ומעמיקה מצד מח"ש במסגרת "אישור שפיטה". במידה ובדיקה כזו לא מתבצעת, או לחלופין מתבצעת בצורה רשלנית - בית המשפט לא יסס למנוע הגשת כתב אישום כנגד אזרח החשוד בעבירה של אלימות נגד שוטרים.

נפלת קורבן לאלימות משטרתית ומצאת עצמך מואשם שלא בצדק?

במידה ואיש משטרה הפעיל כלפיך כוח לא מוצדק או נהג בך באלימות שלא כדין, עליך ליצור קשר עם [עורך דין פלילי](#) באופן מיידי. עליך לפעול בשיקול דעת ולשמור על קור רוח ככל האפשר. אל תנסה להשיב באלימות או בהתלהמות כלפי השטר, שכן אז אתה עלול לשחק לידיו, ולהיות זה שמואשם בסיטואציה האלימה שנוצרה. במקום זאת, דאג לתעד ולהקליט את כל אשר קרה, ולדאוג לכך שיהיו בידך כמה שיותר עדים למעשי השטר. עורך הדין ידע לעשות שימוש באותם תיעודים או עדים בכדי להציג את גרסתך לאירוע באופן המהימן ביותר, ובכך למנוע מהשטר לטייח את המקרה ולסלף אותו, להביא לכך שהשטר שסרח יענש בחומרה המרבית על מעשיו, ושאתה - הקורבן, תוכל לחזור לחיים הנורמטיביים והשקטים המגיעים לך.

כמו כן, במידה ונפלת קורבן להתנהלות משטרתית פסולה ומצאת עצמך מתגונן כנאשם בפלילים, בעוד שהשטר נחלץ ללא בירור ענייני, עליך לפנות לעו"ד פלילי שיפעל לבדיקת טענותיך על-ידי מח"ש וילחם על גרסתך בבית המשפט ויביא לביטול כתב האישום נגדך בטענת הגנה מן הצדק.

במידה וחווית אלימות משטרתית ואתה זקוק ליעוץ וייצוג משפטי מקצועי, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}